

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
Број: 348-49/20

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел. бр.33475 датум 12. 10. 2020 .

На основу Јавног позива за доделу награда градовима, општинама и градским општинама који су у 2019. години највише допринели развоју свих облика приступачности на својој територији број 348-49/20, деловодни број 3102 од 30. јануара 2020. године (у даљем тексту: Јавни позив), Записника са Седнице Савета Заштитника грађана за права особа са инвалидитетом, број 323-64/2020, деловодни број 4424 од 12. фебруара 2020. године, Одлуке о члановима Конкурсне комисије која ће оцењивати пријаве пристигле на јавни позив број 348-49/2020, деловодни број 15757 од 14. маја 2020 године, Записника са седнице Конкурсне комисије за доделу награде јединицама локалне самоуправе које су 2019. години највише допринеле развоју свих облика приступачности на својој територији, број 348-49/20, деловодни број 33206 од 1. јуна 2020. године, Извештаја Комисије за доделу награде јединицама локалне самоуправе које су у 2019. години највише допринеле развоју свих облика приступачности на својој територији, сачињеним након увида у видео материјал о кандидованим иницијативама и обављеним видео конференцијама са јединицама локалне самоуправе чије иницијативе су ушле у ужи избор за доделу награде број 348-49/2020, деловодни број 33208 од 9. октобра 2020. године, Записника са седнице Конкурсне комисије за доделу награде јединицама локалне самоуправе које су у 2019. години највише допринеле развоју свих облика приступачности на својој територији, број 348-49/2020, деловодни број 33210 од 9. октобра 2020. године заштитник грађана доноси

ОДЛУКУ

1. Да награду за допринос развоју свих облика приступачности на својој територији у 2019. години:

добије Градска општина Врачар из Београда- Иницијатива која се односи на континуирани рад на унапређењу приступачности који се спроводи кроз реализацију планираних активности за 2019. годину у оквиру Акционог плана за период од 2018. до 2020. године за спровођење Стратегије за унапређење приступачности Градске општине Врачар.

2. **Да признање за континуирани рад на правовременом планирању и унапређењу приступачности:**

добије Општина Свилајнац - Иницијатива која се односи на реконструкцију и опремање два објекта, и то: ОШ „Јован Јовановић Змај“ у Свилајнцу и Дома културе у селу Кушиљево;

3. **Да признање за допринос унапређењу приступачности градског језгра:**
-добије Град Ниш - Иницијатива која се односи на унапређење физичког окружења, правовременог планирања и уклањања архитектонских баријера у оквиру прве и друге фазе пројекта под називом „Један лаки километар“;

4. **Да похвалу за допринос развоју приступачности на својој територији у 2019. години добију:**

- Општина Жабари
- Општина Бела Паланка
- Град Кикинда

5. **Да захвалницу за учешће на Јавном позиву градовима, општинама и градским општинама у Републици Србији за доделу награда за допринос развоју свих облика приступачности на својој територији у 2019. години добију:**

- Град Сремска Митровица
- Град Лесковац
- Град Сомбор
- Општина Врњачка Бања

Образложење

Заштитник грађана је, у сарадњи са Тимом за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије и Сталном конференцијом градова и општина расписао јавни позив за доделу награда градовима, општинама и градским општинама у Републици Србији који су у 2019. години највише допринели развоју свих облика приступачности на својој територији, односно у свом окружењу. На овај начин, поред доделе наведене награде, Заштитник грађана је желео да промовише примере добре праксе у области приступачности на локалном нивоу, као и да оствари бољу међусобну сарадњу са градовима и општинама у Републици Србији у циљу утврђивања стања у области приступачности и узрока због којих се не примењују у пуној мери прописи који гарантују права на приступачност јавних објеката, служби и услуга особама са инвалидитетом и тешкоћама у кретању или комуникацији, као и на формулисање препорука и планова за њено унапређивање у оквиру своје надлежности.

На наведени Јавни позив се пријавило 10 градова, општина и градских општина - Сремска Митровица, Лесковац, Жабари, Сомбор, Свилајнац, Бела Паланка, Врњачка Бања, Кикинда, Врачар и Ниш.

Након анализе пристиглих пријава и пратеће документације Конкурсна комисија је на седници одржаној 1. јуна 2020. године сачинила листу градова и општина који су ушли у ужи избор за доделу награда за допринос развоју свих облика приступачности - **Градска општина Врачар из Београда, Град Ниш, Општина Свилајнац, Општина Бела Паланка, Град Кикинда и Општина Жабари:**

Градска општина Врачар кандидовала се са иницијативом континуираног рада на унапређењу приступачности који се спроводи кроз реализацију планираних активности за 2019. годину у оквиру **Акционог плана за период од 2018. до 2020. године за спровођење Стратегије за унапређење приступачности Градске општине Врачар за период од 2018. до 2025. године.** Вредност наведене иницијативе је била 11.200.000,00 динара.

Током реализације активности прецизиране акционим планом за 2019. годину, Градска општина Врачар иницирала је и успостављање међуопштинске сарадње са Градом Београдом, Градом Новим Садом и Градском општином Савски венац, а у циљу успостављања сервиса подршке у комуникацији и мобилности кроз међуопштинску сарадњу.

Градска општина Врачар, током 2019. године, спровела је бројне активности на пољу унапређења приступачности, као што су: Израда приручника за прву помоћ за особе са инвалидитетом на ћириличном и Брајевом писму, израда софтверске апликације за таблет са информацијама о раду Управе Градске општине Врачар и о раду Полицијске станице Врачар, Поступак набавки и извођење радова (изградња приступних рампи) на улазима у три средње школе на територији Општине Врачар, услуга тумача за знаковни језик, израда бонтончића за децу како треба да се понашају према особама са инвалидитетом, уградња светлосних аларма за противпожарну заштиту, постављање аутоматских врата, постављање тактилних табли и тактилних стаза у Дому здравља Врачар, оснивање Канцеларије за особе са инвалидитетом, израда извештаја о контроли приступачности бирачких места на територији Градске општине Врачар.

Увидом у пријаву, достављену документацију и видео материјал уочено је да је већина наведених мера, предвиђених акционим планом за 2019. годину, успешно реализована. Све активности се реализују уз непосредно учешће удружења са територије општине уз континуирано обезбеђене услуге тумача за српски знаковни језик.

Град Ниш је аплицирао са иницијативом за унапређење физичког окружења **правовременог планирања и уклањања архитектонских баријера**, у оквиру прве и друге фазе пројекта под називом *“Један лаки километар”*, за унапређење приступачности чија је финансијска вредност у 2019. години била 5.000.000,00 динара.

Надлежни посебно истичу да је *“Суштина овог решења да се на основу математичке анализе процени време и потребна инвестиција за уклањање архитектонских баријера у градском блоку површине један km^2 ”*. Такође, наглашавају да је циљ пројекта стварање услова да Ниш буде град без баријера, пре свега у ширем центру града, односно пречнику од једног километра, где ће свим особама са инвалидитетом бити омогућено неометано кретање и приступ јавним градским институцијама и службама.

Наведена иницијатива Града Ниша обухватила је следеће активности:

- Уклањање архитектонских баријера и успостављање процедура за планско и стандардизовано уклањање архитектонских баријера на територији Града Ниша;
- Планирање изградње приступачних објеката;
- Реконструкција најфреквентнијих раскрсница и пешачких прелаза и њихова стандардизација;
- Обарање ивичњака и постављање тактилних поља безбедности за самостално кретање слепих особа и особа корисника инвалидских колица;
- Постављање демонтажних рампи на улазу Синагоге и Народног музеја.

Пројекат је био првенствено фокусиран на стварање приступачнијег окружења прилагођавањем најфреквентнијих саобраћајница, улица, пешачких прелаза и осталих објеката за несметано кретање и приступ јавним површинама од стране свих грађана.

На основу прегледаног видео материјала, уочено је да су у Граду Нишу постигнути одређени помаци у области унапређења приступачности физичког окружења, односно безбедног кретања слепих особа и корисника инвалидских колица.

Општина Свијалнац кандидовала се са иницијативама које су се односиле на реконструкцију и опремање два објекта, и то: ОШ „Јован Јовановић Змај“ и Дом културе у насељу Кушиљево.

Радови на реконструкцији објекта основне школе финансирани су од стране Канцеларије за јавна улагања (КУЈУ) Владе Републике Србије, док је објекат опремљен средствима општине Свилајнац у сарадњи са Министарством просвете. Вредност ове иницијативе била је 440.591.935,44 динара (фаза 1 и 2), уз намештај и опрему чија је вредност била 21.413.325,60 динара.

Радови на реконструкцији објекта Дома културе у Кушиљеву финансирани су од стране Општине и делимично путем пројекта ЕУ ПРО који се финансира из

Фонда ЕУ и Министарства културе и информисања Републике Србије. Вредност наведене иницијативе била је 25.960.689,60 динара.

Анализом пристигле пријаве, и увидом у достављени видео материјал, уочено је да се приликом реконструкција и опремања оба наведена објекта између осталог водило рачуна и о усаглашавању са важећим Правилником у погледу омогућавања несметаног кретања за особе са инвалидитетом (прилаз објекту, хоризонтална комуникација у приземљу објекта, приступачан тоалет у приземљу објекта).

Поред наведеног, у објектима је извршена и комплетна реорганизација и обележавање унутрашњих просторија, са постављањем информационих табли и путоказа како би кретање у објекту било јасно свим потенцијалним корисницима, што представља посебан и значајан допринос у погледу приступачности информација и комуникација.

Када је реч о иницијативи са којом се Општина Бела Паланка кандидовала, она се односила првенствено на додатно повећање приступачности објекта у ОШ „Љупче Шпанац“ (у питању је објекат који је првобитно реконструисан током 2016. год.), а путем постављања додатних елемената приступачности у виду тактилних стаза унутар школе, с циљем остваривања самосталног кретања слепих и слабовидних ученика који похађају наведену школу.

Активност постављања тактилне стазе унутар објекта ОШ Љупче Шпанац реализована је у периоду од марта до децембра 2019. године, на иницијативу Стручног тима за инклузивно образовање који спроводи програм инклузивног образовања, путем индивидуалних образовних програма. Вредност наведене иницијативе износила је 300.000,00 динара

Општина Бела Паланка спада у групу неразвијених општина (4. група, девастиране општине) која континуирано ради на институционалној подршци и на другим врстама подршке особама са инвалидитетом, укључујући и питања приступачности као приоритет.

Према ономе што се може видети и чути из видео материјала, у овој општини постоји свест о томе да инклузивно образовање захтева одређени труд и рад који се огледа у унапређењу приступачности за децу са тешкоћама у развоју са циљем да равноправно учествују у образовним процесима.

Град Кикинда се кандидовао за награду са укупно три (3) иницијативе, и то:

- **за институционалну подршку унапређењу приступачности**, кроз локална стратешка документа, односно кроз издвајања средстава у градском буџету за развој различитих облика приступачности на територији града Кикинде – реализација препорука Интерресорне комисије намењене подршци деци и

ученицима са тешкоћама у развоју и инвалидитетом и обезбеђење превоза у складу са потребама особа са инвалидитетом, чија је вредност била 47.615.000,00 динара;

- **за активности планирања и уклањања архитектонских баријера** у виду адаптације објекта јавне намене – изградња прилазне рампе дечијем диспанзеру који је у саставу Дома здравља Кикинда, а кроз реализацију пројекта „Унапређење система примарне здравствене заштите деце и омладине на територији Града Кикинда“ и финансијску подршку Нафтне индустрије Србије путем програма „Заједници заједно 2019.“, чија је укупна вредност била 2.544.094,80 динара ;
- **за уклањање информационо-комуникационих баријера** – инсталација индукционог система за амплификацију говора у просторијама Услужног центра града Кикинде и штампу Водича кроз градске службе Града Кикинде на Брајевом писму. Вредност ове иницијативе није позната Градској управи Града Кикинда, будући да је иста реализована у сарадњи са удружењем грађана „Althea“ из Београда која је за извршене радове добила средства од Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Анализом пристиглих пријава у даље разматрање Комисије ушле су само иницијативе које се односе на планирање и уклањање архитектонских, као и информационо комуникационих баријера.

Увидом у фотографије и достављени видео материјал може се закључити да изграђена рампа на објекту Дома здравља Кикинда (Одељење Дечијег диспанзера) није у потпуности у складу са важећим стандардима приступачности, нарочито у погледу рукохвата који су нестандартни, иако се сама рампа, објективно, може сматрати функционалном односно употребљивом. Изградњом поменуте рампе учињен је значајан корак ка повећању приступачности дечијег диспанзера, међутим, остаје питање ефективне приступачности, будући да није познат степен приступачности унутрашњости предметног објекта (приступ свим просторијама, тоалету, информацијама и комуникацијама у објекту). Када је у питању сегмент уклањања информационо-комуникационих баријера у виду постављања индуктивне петље у објекту услужног центра, значајно је напоменути да је наведена иницијатива потекла од стране удружења грађана „Althea“ из Београда.

Општина Жабари кандидовала се са иницијативом правовременог планирања и уклањања архитектонских баријера, односно са иницијативом адаптације објекта за јавну намену која је реализована током 2019. године.

Наведена иницијатива реализована је у оквиру пројекта за унапређење социјалне инфраструктуре и сарадње између јавног и цивилног сектора, на основу уговора

између Канцеларије Уједињених нација за пројектне услуге и Општине Жабари (пројекат: УНОПС-ЕУПРО-2018-Грант-042, Бољи живот за све), а чија вредност је износила 97.288,00 евра.

Пројектом реконструисани простор, одлуком Општине Жабари, додељен је на коришћење Удружењу особа ометених у развоју Кључ (са око 75 регистрованих чланова) у којем је организован дневни боравак за децу ометене у развоју са територије општине Жабари.

На основу пријаве закључује се да су Жабари општина са великим бројем препрека за мобилност свих грађана а посебно особа са инвалидитетом. Овај драгоцен пројекат за ово мало место је обухватио потпуну адаптацију и санацију објекта (који дужи низ година није био у функцији) и његово довођење у функционално стање, што је подразумевало и опремање објекта потребним намештајем, опремом и средствима неопходним за рад дневног боравка.

На основу пристиглих фотографија и послатог видео снимка може се констатовати да је објекат условно приступачан (омогућен приступачан улаз у нивоу, приступачан тоалет и просторије без физичких баријера).

На седници одржаној 2. октобра 2020. године, Конкурсна комисија је, на основу извршеног увида у видео материјал о кандидованим иницијативама, достављеног од стране општина, градова и градских општина које су ушле у ужи избор, као и на основу одржаних видео конференција са представницима и представницама органа општина, градова и градских општина, донела Одлуку о добитнику награде.

Конкурсна комисија је одлучила да награду за допринос развоју свих облика приступачности на својој територији у 2019. години добије:

Градска општина Врачар – Иницијатива која се односи на континуирани рад на унапређењу приступачности који се спроводи кроз реализацију планираних активности за 2019. годину у оквиру Акционог плана за период од 2018. до 2020. године за спровођење Стратегије за унапређење приступачности Градске општине Врачар

и то

Награду за допринос развоју свих облика приступачности на својој територији у 2019. години

Признање су добиле следеће јединице локалне самоуправе:

Општина Свилајнац – Иницијатива која се односи на реконструкцију и опремање два објекта, и то: ОШ „Јован Јовановић Змај“ у Свилајнцу и Дома културе у селу Кушиљево

и то

Признање за континуирани рад на правременом планирању и унапређењу приступачности

Град Ниш – Иницијатива која се односи на унапређење физичког окружења, правременог планирања и уклањања архитектонских баријера у оквиру прве и друге фазе пројекта под називом „Један лаки километар“

и то

Признање за допринос унапређењу приступачности градског језгра

Похвалу добијају следеће јединице локалне самоуправе:

- Општина Жабари
- Општина Бела Паланка
- Град Кикинда

и то

Похвалу за допринос развоју приступачности на својој територији у 2019. години

Захвалницу су добиле следеће јединице локалне самоуправе:

- Град Сремска Митровица
- Град Лесковац
- Град Сомбор
- Општина Врњачка Бања

и то

Захвалницу за учешће на Јавном позиву градовима, општинама и градским општинама у Републици Србији за доделу награда за допринос развоју свих облика приступачности на својој територији у 2019. години

О датуму доделе награде, признања, похвала и захвалница ће учесници градови, општине и градске општине бити накнадно обавештени.

